Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (шести състав)

24 септември 2019 година*

„Преюдициално запитване — Харта на основните права на Европейския съюз — Право на ефективна съдебна защита — Правен прецедент — Арбитражен съд — Явна недопустимост и явна липса на компетентност на Съда — член 53, параграф 2 и член 94 от Процедурния правилник на Съда“

По дело C-185/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (Арбитражен съд към арбитражната асоциация при Адвокатска колегия Клуж, Румъния) с акт от 12 февруари 2019 г., постъпил в Съда на 25 февруари 2019 г., в рамките на производство по дело

KE

срещу

LF,

СЪДЪТ (шести състав),

състоящ се от: C. Toader, председател на състава, A. Rosas и M. Safjan (докладчик), съдии,

генерален адвокат: G. Pitruzzella,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, да се произнесе с мотивирано определение в съответствие с член 53, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда,

постанови настоящото

Определение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 6, параграф 1 от ДЕС и на членове 20 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между KE и LF, двама адвокати, които упражняват професията си в Румъния, по повод на правомерността на коментари относно публикувана от KE статия, която LF е поставил на страницата си във Facebook.

* Език на производството: румънски.

Румънското право

3 Член 30, параграф 6 от румънската Конституция предвижда:

„Свободата на изразяване не може да уврежда достойнството, честта, личния живот на лицето и правото му на образ“.

4 Член 58 от Гражданския кодекс, озаглавен „Лични права“, гласи:

„(1) Всеки има право на живот, здраве, физическа и психическа неприкосновеност, достойнство, на образ, на зачитане на личния живот, както и на останалите права от това естество, признати от закона.

(2) Тези права са непрехвърляеми“.

5 Член 72 от Гражданския кодекс, озаглавен „Право на достойнство“, предвижда:

„(1) Всеки има право на зачитане на достойнството му.

(2) Всяко засягане на честта и доброто име на дадено лице без негово съгласие или в нарушение на ограниченията, предвидени в член 75, е забранено“.

6 Според текста на член 252 от Гражданския кодекс, със заглавие „Защита на човешката личност“:

„Всяко физическо лице има право на закрила на ценностите, присъщи на човешкото същество като живота, здравето, физическата и психическата неприкосновеност, достойнството, интимността на личния живот, свободата на съвестта и на научното, художественото, литературното или техническото творчество“.

7 Член 253 от Гражданския кодекс, озаглавен „Средства за защита“, гласи:

„(1) Физическо лице, чиито неимуществени права са нарушени или застрашени, може във всеки един момент да поиска по съдебен ред:

a) забрана за извършване на неправомерните действия, ако то е непосредствено предстоящо;

b) преустановяване на нарушението и неговата забрана за в бъдеще, ако то продължава;

c) установяване на незаконосъобразността на настъпилите факти, ако причинените от тях безпокойства продължават.

(2) В случай на нарушаване на неимуществени права вследствие на упражняването на правото на свобода на изразяване, по дерогация от разпоредбите на параграф 1 съдът може да вземе само мерките, предвидени в параграф 1, букви b) и c).

(3) Освен това пострадалото от нарушаването на такива права лице може да поиска от съда да задължи извършителя да се съобрази с всяка мярка, която съдът счете за необходима, за да позволи възстановяване на правото, което е било нарушено, като например:

a) задължаване на извършителя да публикува осъдителното съдебно решение на свои разноски;

b) всяка друга мярка, необходима за преустановяване на неправомерното действие или за поправяне на причинената вреда.

(4) Пострадалото лице може също така да претендира обезщетение за претърпени вреди или, според случая, парично обезщетение за вредите, дори и неимуществени, които е претърпяло, ако те могат да бъдат вменени на извършителя на увреждащото действие. В тези случаи правото на иск подлежи на погасяване по давност“.

8 Съгласно член 6 от Гражданския процесуален кодекс, озаглавен „Право на справедлив съдебен процес във възможно най-кратък и предвидим срок“:

„(1) Всеки има право неговото дело да бъде гледано справедливо и публично във възможно най-кратък и предвидим срок от независим и безпристрастен съд, създаден със закон. За тази цел съдът е длъжен да вземе всички позволени от закона мерки и да гарантира бързото провеждане на производството.

(2) Разпоредбите на параграф 1 се прилагат mutatis mutandis към производството за принудително изпълнение“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

9 KE и LF са адвокати от Адвокатска колегия Клуж (Румъния). KE посочва, че на 22 февруари 2018 г. в Jurnalul Baroului Cluj (вестник на адвокатската колегия в Клуж), който е вестникът на професионалното сдружение на адвокатите от тази адвокатска колегия, е публикувана статия, чийто автор е той, със заглавие „Exercitarea dreptului la apărare prin declarații conținând afirmații necorespunzătoare adevărului în fața organelor judiciare“ („Упражняване на правото на защита пред съдебните инстанции посредством декларации, съдържащи несъответстващи на истината твърдения“).

10 KE отбелязва, че макар LF, който е главен редактор на този вестник, първоначално да не е имал никакви възражения срещу публикуването на тази научна статия, след публикуването ѝ издава някои неоправдани според KE критики, които достигат своя апогей с публикуването на обява на неговата страница във Facebook, чието съдържание не е изложено в акта за преюдициално запитване.

11 Според KE подобни изявления по никакъв начин не попадат в категорията на критиките, обхванати от правото на свобода на изразяване.

12 На 28 януари 2019 г. KE сезира Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (Арбитражен съд към арбитражната асоциация при Адвокатска колегия Клуж, Румъния) с жалба срещу LF. KE иска от тази арбитражна юрисдикция:

– да установи неправомерния характер на публикацията, извършена на 7 януари 2019 г. от LF на страницата му във Facebook, и

– да осъди LF на основание член 253, параграф 3, букви a) и b) от Гражданския кодекс да публикува решението на страницата си във Facebook и да запази тази публикация за период, поне равен на този, през който неправомерната публикация е съществувала на тази страница.

13 LF иска от Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (Арбитражен съд към арбитражната асоциация при Адвокатска колегия Клуж) да сезира Съда с преюдициален въпрос.

14 Този арбитражен съд се оказва изправен, от една страна, пред задължението на румънските съдилища да отговарят на всички искания и на всички основания за защита на страните и следователно на искане за сезиране на Съда, и от друга страна — пред проблематиката за

обвързващия характер на съдебния прецедент, доколкото посоченият съд счита, че не може да приеме решение, различно от приложимия съдебен прецедент, ако не установи приложение, съответстващо в по-голяма степен на разглежданото законодателство.

15 При тези обстоятелства Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (Арбитражен съд към арбитражната асоциация при Адвокатска колегия Клуж) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Следва ли разпоредбите на Договора за [ЕС], и по-специално на член 6, параграф 1 от него, по силата на който [Европейският] Съю[з] признава правата, свободите и принципите, закрепени в Хартата […], която има същата правна стойност като Договорите, и разпоредбите на Хартата, в частност член 20 от нея, който установява, че всички хора са равни пред закона, и член 47, според който всеки има право неговото дело да бъде гледано справедливо, да се тълкуват в смисъл, че румънска национална юрисдикция е длъжна:

– да отговори на всички искания и на всички основания за защита на страните, като ги разгледа ефективно, тъй като страните имат право да получат конкретен и изричен отговор, що се отнася до решаващите основания за разрешаване на разглежданото дело, и

– да зачете обвързващия характер на съдебен прецедент, когато предходното съдебно решение е окончателна присъда на същия съд или на друг румънски национален съд по дело, по което сезираната национална юрисдикция установява, че е уместно да посочи този прецедент, и установява „правното сходство“ на делата, тъй като това обвързващо действие предполага възможност за съд, който констатира такова „правно сходство“, да приеме различно решение само ако мотивира своя различен подход посредством прилагане, което в по-голяма степен съответства на буквата на закона?“.

По допустимостта на преюдициалното запитване и компетентността на Съда

16 Съгласно член 53, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, когато разглеждането на определено дело очевидно не е от компетентността на Съда или когато искане, иск или жалба са явно недопустими, Съдът може във всеки един момент след изслушване на генералния адвокат и без да провежда докрай производството, да реши да се произнесе с мотивирано определение.

17 Тази разпоредба следва да се приложи по настоящото дело.

18 В това отношение следва да се отбележи, че преюдициалното запитване е явно недопустимо с оглед на член 94, буква в) от Процедурния правилник, като се има предвид, че изложените в това искане обстоятелства не позволяват да се установи допустимостта на същото с оглед на условието да изхожда от „юрисдикция“ по смисъла на член 267 ДФЕС. Всъщност Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (Арбитражен съд към арбитражната асоциация при Адвокатска колегия Клуж) не излага никакви обстоятелства, годни да установят, че има това качество.

19 Доколкото не изглежда националното законодателство да налага иска или жалбата до този съд като единствен начин за уреждане на спора по главното производство и да изключва възможността за страните да се обръщат към общите съдилища, посоченият арбитражен съд е трябвало да установи причините, поради които неговото сезиране е било задължително в конкретния случай. Впрочем в акта за преюдициално запитване не се препраща към разпоредбите от Гражданския процесуален кодекс, които уреждат институционализирания арбитраж. Следователно трябва да се приеме, че настоящото преюдициално запитване е явно недопустимо.

20 Що се отнася впрочем до компетентността на Съда да тълкува някои разпоредби от Хартата, трябва да се добави, че дори да се предположи, че то е допустимо, актът за преюдициално запитване не съдържа никакви конкретни обстоятелства, позволяващи да се приеме, че предметът на главното производство засяга тълкуването или прилагането на правило на Съюза, различно от фигуриращите в Хартата.

21 Всъщност преюдициалният въпрос се вписва в рамките на спор между два частноправни субекта по повод на искане, целящо да се установи неправомерният характер на публикация на страница във Facebook. В този контекст Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (Арбитражен съд към арбитражната асоциация при Адвокатска колегия Клуж) желае да приложи член 6, параграф 1 ДЕС и членове 20 и 47 от Хартата, за да прецени някои процесуални задължения.

22 Съгласно член 51, параграф 1 от Хартата обаче нейните разпоредби се отнасят за държавите членки единствено когато те прилагат правото на Съюза. Всъщност според постоянната практика на Съда основните права, гарантирани в правния ред на Съюза, трябва да се прилагат във всички случаи, уреждани от правото на Съюза, но не и извън тези случаи (решение от 26 февруари 2013 г., Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, т. 19, и определение от 11 януари 2017 г., Boudjellal, C-508/16, непубликувано, EU:C:2017:6, т. 17).

23 При тези условия следва да се приеме, на основание член 53, параграф 2 от Процедурния правилник на Съда, че преюдициалното запитване, отправено от Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația Baroul Cluj (Арбитражен съд към арбитражната асоциация при Адвокатска колегия Клуж) с акт от 12 февруари 2019 г., е явно недопустимо и че при всички положения Съдът явно няма компетентност да разгледа същото.

По съдебните разноски

24 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът (шести състав) определи:

Преюдициалното запитване, отправено от Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj (Арбитражен съд към арбитражната асоциация при Адвокатска колегия Клуж, Румъния) с акт от 12 февруари 2019 г., е явно недопустимо и при всички положения Съдът на Европейския съюз явно няма компетентност да разгледа същото.

Подписи